

Quityi nu nguscua Santiago

1 Santiago laca na' nu nscua quityi re cha' caa ca su ndi'i cu'ma, ñati ji'i ycu'i Ndyosi nu ndyaa ma tyucui ña'a chalyuu. Cña laca na' cuentya ji'i ycu'i Ndyosi, la cui' jua'a laca na' cña ji'i Jesucristo nu Xu'na na. Cua nti' na' chcu'i na' xlyo ni'i lo'o lcaa ma lo'o tya'a ma.

Nu lo'o ta ycu'i Ndyosi sca cha' nu ca'ya tso'o hique scaa na

²Cu'ma tya'a ngusni na cha' ji'i Cristo, si lye tsa nti' ma xqui'ya cua ña'a ca lo cha' ti'i nu ndyacia ji'i ma, ná xni'i tsa culacua ti' ma li'; pana tso'o tsa caca tyiquee ma li', ³cha' nu lo'o ngualo cha' ti'i bi' ji'i ma xqui'ya cha' ngusni tso'o ma cha' ji'i Jesús, li' taca jlo ti' ma cha' cua nchca la ji'i ma talo ma nde chalyuu. ⁴Pana cui'ya ma cuentya cha' talo ma tyucui tyempo lo'o ndi'i ma chalyuu, ña'a cuayá' nu tye cha' ti'i ji'i ma, cha' caca ma ñati nu tyucui tyiquee, ñati nu ná sca na lyiji ji'i cha' ngusni ma cha' ji'i Jesús.

⁵Si ntsu'u quiya' nu lo'o ná jlo ti' ma tsiya' ti ñi'ya nu cua'ni ma, li' tso'o chcu'i ma lo'o ycu'i Ndyosi, cha' ta Ni sca cha' nu ca'ya hique ma ñi'ya nu cua'ni ma li'. Tso'o tsa cha' xlya'be nda Ni ji'i lcaa ñati, cuati

ná ndu'ni tyaala Ni ji'na lo'o nda Ni sca cha' tso'o ji'na. ⁶Tsa bi' ti cha', nu lo'o jña ma sca cha' ji'i ycu'i Ndyosi, li' nga'a cha' jlya ti' ma cha' nchca ji'i Ni cua'ni Ni jua'a; ná tso'o si tya'achu' ma ji'i cha' bi', ñi'ya si ñacu'i ma cha' ná nchca ji'i Ni cua'ni Ni jua'a. Ñati nu jua'a ñacu'i cha' ná nchca ji'i ycu'i Ni, laca ngu' bi' ñi'ya laca sca clyoo' nu ndya'a lo tyujo'o; ndyatú clyoo' ndyaa macala su nducuni'i cui'i ji'i cha' tsa. ⁷Ná ca tu ti' ngu' bi' ji'i ni sca na, cha' ta ycu'i nu Xu'na na ji'i ngu' li', ⁸cha' tucua cha' ntsu'u tyiquee ngu' bi'; ná sca cha' caja ji'i ngu' cha' xcu'i na ncha'a ti tyiquee ngu'. Sca ti cha' chcu'i ngu' sca tsá, chaca tsá xa' cha' chcu'i ngu' bi' li'.

⁹Tso'o ti caca tyiquee ngu' ti'i tya'a ngusni na cha' ji'i ycu'i Ndyosi; xtyucua Ni ji'i ngu' bi', cha' tso'o la tyi'i ngu' nde loo la, masi nchcube' tsa ngu' su ndi'i ngu' juani ti. ¹⁰Lo'o jua'a ndu'ni cha' tso'o ti caca tyiquee ngu' culiya' tya'a ngusni na cha' ji'i Ni, masi tye cha' culiya' ngu'; culiji yu'u lcaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'i cua ña'a ca ngu' culiya', ñi'ya ndye cha' ji'i sca queé nu tso'o ña'a nu ntsu'u ca ne' quixi'. ¹¹Lo'o ndyaa cuichaa nde cua, ca tyique' tsa cua li', ndyanaa yaca

queé, ndyalú lcaa cucu' queé, ndye cha' tso'lo ña'a jil'i li'. La cui' jua'a tye cha' jil'i ngu' culiya'; laja lo'o ndyu'ni cña ti' ngu' cha' tya caja la cha' tso'lo jil'i ngu', tye cha' tso'lo bi' jil'i ngu' li'.

Nu lo'o ndojolaqui nu xña'a jil'na cha' cua'ni na cha' cuxi

¹²Tso'lo caca tyiquee ñati nu ña'a ti nxñi cha' jil'i Jesús, masi tyacua cua ña'a ca cha' ti' jil'i ngu'. Tso'lo si talo ngu' tyiquee', ña'a cuayá' tye cha' ti' bi' jil'i ngu', cha' caja chalyuu nu ná nga'a cha' tye jil'i ngu' bi' li'; bi' laca cha' tso'lo nu cua nacui Ni cha' ta Ni jil'i ñati nu ntsu'u tsa tyiquee ña'a jil'i ycu' Ni. ¹³Nu lo'o cojolaqui sca cha' cuxi jil'na ni, ná tso'lo si ñacui na ndi'ya: "Ycu' Ndyosi ndyu'ni cha' nñilo'o cha' cuxi re 'na". Ná ntsu'u cha' cuxi tsiya' ti nu caca jil'i cñilo'o jil'i ycu' Ndyosi, lo'o jua'a ná nñilo'o Ni jil'i ñati lo'o sca cha' cuxi. ¹⁴Nu lo'o ndojolaqui cha' cuxi jil'na, bi' hora laca nu ná ndaquiya' na jil'i sca cha' jil'i ycu' Ni; li' la cui' cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya jil'i ycu' ca na, bi' laca nu ndatsaa jil'na cha' tya cua'ni la na cha' cuxi. ¹⁵Tso'lo la nti' na cha' cua'ni na cha' cuxi bi', masi caca tlyu la qui'ya jil'na; nu lo'o ngui' na jil'i qui'ya bi' jil'na ña'a cuayá' nu nga'aa caca xtyanu na jil'i, li' xana na xtyanu na chalyuu tso'lo nu cua ngujui jil'na.

¹⁶Cu'ma tya'a ngusñi na cha' jil'i ycu' Ndyosi, tyaca'a tsa ma 'na; ná ta ma chacuayá' cha' cñilo'o nu xña'a jil'i ma. ¹⁷Lcaa cha' xlya'be nu ndyiji jil'na ni, lcaa cha' nu chañi cha' xcui' cha' tso'lo laca bi', ca su

ntucua ycu' Ndyosi tsiya' ti, ca bi' ngutu'u lcaa cha' bi', la cui' ycu' Ndyosi nu ngüiná lcaa xee tlyu nu nga'a nde cua. Sca ti cuayá' ña'a loo ycu' Ndyosi ña'a Ni jil'na; ná xcutsa'a Ni cha' nu ntsu'u tyiquee Ni ña'a Ni jil'na, cha' ná ntsu'u cha' tya'achu' Ni jil'i scaa cha' nu cua nchcui' Ni lo'o ñati. ¹⁸Lcaa cha' nu liñi ca cuentya jil'i ycu' Ndyosi, cua ngulu'u Ni cha' bi' jil'na cha' caca na ñati jil'i ycu' Ni, cha' jua'a nti' Ni cha' caca; cua nti' Ni cha' caca na loo jil'i lcaa ca lo na nu cua ngüiná ycu' Ni, jua'a nti' Ni.

Cha' tacati nu nga'a cha' cua'ni na cuentya jil'i ycu' Ndyosi

¹⁹Cu'ma tya'a ngusñi na cha' jil'i ycu' Ndyosi, nu tso'lo tsa ntsu'u tyiquee na' ña'aa jil'i ma, tso'lo si cui'ya ma cuentya jil'i cha' nu chcui' na' re. Ntsu'u cña jil'i lcaa na cha' yala ti cua'a jyaca na jil'i cha' nu chcui' ñati lo'o na; pana tiya' ti xacui na cha' jil'i ngu', jua'a tiya' tsa caca ñasi' na jil'i ngu'. ²⁰Nu lo'o nchca ñasi' na ni, ná taca cua'ni na cha' liñi nu nti' ycu' Ndyosi cha' cua'ni na nde chalyuu. ²¹Lo'o jua'a nga'a cha' culochu' na lcaa cha' suba', lcaa cha' cuxi nu tya ntsu'u ne' cresiya jil'na; tucua' na cha' jil'i ycu' Ndyosi lacua, xñi tso'lo na lcaa cha' nu nda Ni cha' tyanu ne' cresiya jil'na, cha' bi' laca cha' nu taca cua'ni lyaá jil'na jil'i nu cuxi nu ntsu'u jil'na.

²²Tsa bi' ti cha', nga'a cha' taquiya' na lcaa cha' nu nclyu'u Ni jil'na, si' na cua'a jyaca ti na jil'i cha' bi'; na cñilo'o ti na jil'i ycu' ca na, si xcui' na cua'a jyaca ti na jil'i cha' bi',

lo'o ná ndaquiya' na cha' bi'. ²³Cua ña'a ca ñati nu nti' cuna ti cha' nu nda Ni lo'o na, lo'o li' ná ntaja'a cua'ni cha' bi', laca ñati bi' ñi'ya laca ñati nu ña'a cui'ya xi ji'i ycu' ca lo sca cuanaa; ²⁴yala ntchaa ti ña'a ngu' ji'i ycu' ca ngu' lo cuanaa, pana lo'o cua ndyaa ngu', li' hora ti cjlyaa ti' ngu' ñi'ya ña'a ycu' ca ngu'. ²⁵Xtyucua ycu' Ndyosi ji'i cua ña'a ca ñati nu chañi cha' cua'a jyaca ji'i cha' tso'o nu nda Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na; bi' laca cha' nu xtyucua ji'na cha' taca tyi'i tyiquee na tso'o ti. Si tso'o ti cua'ni na nde chalyuu, si cua'ni na lcaa cña nu nclyu'u ycu' Ndyosi ji'na lcaa tsá lo'o tyi'i na chalyuu, tso'o tsa caca ji'na li'. Si'i na nduna ti na cha' bi', lo'o li' xtyanu na ji'i.

²⁶Ná tyiquee' ntsu'u xi ngu' tya'a mā nu nti' cha' tacati tsa ndu'ni ycu' ca ngu'. Pana laja ti ndu'ni ngu' cha' tacati ngu', si ná ndube ti' ngu' ñi'ya nchcui' ngu' lo'o ñati; na ñilo'o ngu' ji'i ycu' ca ngu' cha' tacati ngu' li'. ²⁷Si tyucui tyiquee na tsiya' ti ndu'ni na cha' tacati cuentya ji'i Ni, si si'i na tucua cha' ntsu'u tyiquee na, ndi'ya nti' ycu' Ndyosi Sti na cha' cua'ni na li': nga'a cha' xtyucua na ji'i nu sube ti'i, jua'a nga'a cha' xtyucua na ji'i nu cuna'a nu ndyanu ti'i ti, nu lo'o nchcubel' tsa ngu' ndi'i ngu' chalyuu; pana ná tso'o tyat' yu'u na lo'o cha' cuxi nu ntsu'u nde chalyuu.

Sca ti cuayá' cua'ni tso'o na lo'o
cua ña'a ca ñati nu liya slo na

2 Cu'mā tya'a ngusñi na cha'
ji'i Jesucristo nu Xu'na na, nu
ntucua Ni ca su tso'o tsa ña'a nde

cua, ná tso'o si xa' ña'a ntsu'u tyiquee mā ña'a mā ji'i xi scaa ñati; stu'ba ti cua'ni mā lo'o cua ña'a ca ñati, tso'o la. ²Ná tyiquee' caa tyuu lo ñati ca su ndyu'u ti'i mā, masi ngu' culiya' nu ntsu'u cui' oro sne ya' ngu', cuati tso'o tsa ña'a ste' ngu', masi ngu' ti'i nu ngusu tsa ste' ngu'. ³Ná tso'o si lye tsa cua'ni chi mā loo sca ñati nu nchcu' late' nu tso'o tsa ña'a. Ná tso'o ñacui mā ji'i nu culiya' bi': "Tyucua xi lo yaca xlya tso'o re, cusu'", si ñacui mā ji'i sca ngu' ti'i ndi'ya: "Ndacua ti tyu nu'u. Cua'a xi, masi lo yuu ti cua'". ⁴Ntsu'u qui'ya ji'i mā li', xqui'ya cha' xa' ña'a ntsu'u tyiquee mā ña'a mā ji'i xi scaa ñati, lo'o jua'a cuxi ti ntsu'u tyiquee mā ña'a mā ji'i nu xa' ñati bi' li'.

⁵Cu'mā ngu' tya'a na nu tyaca'a tsa mā 'na, cui'ya mā cuentya ji'i cha' re: Cua ngusubi ycu' Ndyosi ji'i ñati ti'i cha' taca xñi tso'o ngu' cha' ji'i ycu' Ni; ta Ni chalyuu tso'o ji'i ngu' bi' li', la cui' chalyuu nu nacui Ni cha' caja ji'i ñati nu ntsu'u tsa tyiquee ña'a ji'i ycu' Ni. Masi ti'i tsa ñati bi' nde chalyuu, pana culiya' ngu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi. ⁶Ná tso'o ndyu'ni cu'mā, cha' ti'i ti' mā ña'a mā ji'i ngu' ti'i. Xcuane na' sca cha' ji'i mā lacua: ¿Ha si'i nu culiya' laca nu ti'i ti' ji'i ma? ¿Ha si'i nu culiya' laca nu ndya'alo'o ji'i mā ca slo ngu' tisiya? ⁷La cui' ngu' bi' laca nu nchcui' tsa cha' cuxi ji'i ycu' Jesús nu ntsu'u tsa cha' ji'na lo'o.

⁸Tso'o tsa si chañi cha' ndaquiya' mā cha' cusu' nu nscua tya clyo la; ndi'ya nchcui' cha' bi': "Ntsu'u cha' cua'ni tya'na ti' na ji'i tya'a ñati na,

ñi'ya laca si ndu'ni tya'na ti' na jil'i ycu' ca na", nacui quityi. ⁹Si xa' ca ña'a ndu'ni ma lo'o xi scaa ñati, cuxi ndu'ni ma li', ntsu'u qui'ya jil'i ma cuentya jil'i ycu' Ndyosi li'; la cui' jua'a ndyu'u cha' nu nscua lo quityi cusu' bi'. ¹⁰Ñati nu ndaquiya' lcaa cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'na cha' cua'ni na, lo'o li' ntsu'u masi sca ti cha' cuxi nu ndyu'ni ngu' bi', sca ti cuayá' ntsu'u qui'ya jil'i ngu', ñi'ya laca si ná ndaquiya' ngu' tsiya' ti jil'i lcaa cña nu cua ngulo ycu' Ni ji'na. ¹¹Ycu' Ndyosi laca nu cua nacui tyucuaa lo cha' ndi'ya: "Ná tyu'u cha' jil'i ma lo'o clyo'o xa' ñati", nacui Ni; lo'o jua'a: "Ná cujuui ma jil'i tya'a ñati ma", nacui Ni. Si cujuui ma jil'i tya'a ñati ma, ntsu'u qui'ya jil'i ma lacua, masi ná ntsu'u cha' jil'i ma lo'o clyo'o xa' ñati; sca ti cuayá' cua ndya'achu' ma jil'i cha' nu cua nchcui' ycu' Ndyosi lo'o na li'. ¹²Cua nda Jesús sca cha' tso'o cha' tyanu ne' cresiya ji'na, cha' xtyucua ji'na cha' taca tyi'i tyiquee na tso'o ti. Nga'a cha' chcui' tso'o na, jua'a ntsu'u cha' cua'ni na cha' tso'o lo'o ndi'i na chalyuu, cha' cua tyalaa ti tsá nu lo'o cua'ni cuayá' Ni jil'i lcaa ñati chalyuu. ¹³Lo'o li' si ná ngua'ni tya'na ti' na jil'i tya'a ñati na, ná taca cua'ni tya'na ti' Ni ji'na lo'o cua'ni cuayá' Ni ji'na; pana ñati nu ngua'ni tya'na ti' jil'i tya'a ñati ni, bi' ñati laca nu tso'o la caca cha' jil'i hora lo'o cua'ni cuayá' Ni jil'i ñati.

Ntsu'u cña tso'o cha' cua'ni na lo'o ngusñi na cha' jil'i ycu' Ni

¹⁴Cu'ma tya'a ngusñi na cha' jil'i Jesús, ná taca ñacu' na cha' ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesús, si ná lo'o

ndu'ni na cha' tso'o nu xtyucua jil'i tya'a ñati na. Sca ti ngusñi tso'o na cha' jil'i Jesús, si cua'ni na cha' tso'o jua'a; li' tyaja'a Ni cua'ni lyaá Ni ji'na. ¹⁵Ná tyiquee' ntsu'u ngu' tya'a ndyu'u ti'i ma nu lyiji tsa ste' ngu', nu lyiji tsa na cacu ngu', masi qui'yu, masi cuna'a. ¹⁶Si chcu' ma lo'o ngu' bi' ndi'ya: "Xtyucua Ni jil'i ma", ñacu' ma jil'i ngu', "cacu' ma ste' ma cha' caca chcatsu ma, cacu tso'o ma tyaja", ñacu' ma jil'i ngu', pana ná nda ma na nu lyiji jil'i ngu' bi' li', zha tso'o nti' ma cha' nchcui' ma lo'o ngu' jua'a? Ná tso'o chcu' ma jua'a, cha' cua ngujlyaa ti' ma cha' jil'i ycu' Ndyosi si chcu' ma jua'a; ¹⁷ná taca ñacu' na jil'i ngu' cha' cua ngusñi na cha' jil'i ycu' Ndyosi, si ná lo'o cua'ni na cha' tso'o nu xtyucua jil'i tya'a ñati na.

¹⁸Ná tyiquee' ñacu' sca ñati ji'na: "Tso'o tsa ngusñi ma cha' jil'i ycu' Ndyosi tu'ni. Pana nu na' ni, nti' na' cha' cuayá' tsa cuentya jil'i ycu' Ndyosi masi cua'ni na' xi cha' tso'o lo'o ñati", ñacu' ngu'. Tso'o lacua. Ndi'ya chcu' na' lo'o ngu' bi' li': "Cacha' ma 'na lacua cha' cua ngusñi ma cha' jil'i ycu' Ni, masi ndyu'ni ma cha' tso'o lo'o ñati; pana laja lo'o ndyu'ni tso'o na' lo'o ñati, li' ca cuayá' ti' ma cha' chañi cha' ngusñi na' cha' jil'i ycu' Ni", ñacu' na' jil'i ngu' bi'. ¹⁹Jlya ti' ma cha' sca ti ycu' Ndyosi ntsu'u chalyuu. Tso'o tsa, pana cua ña'a ca cui'i xña'a jlya ti' cha' bi'; lo'o jua'a lye tsa nchcua cui'i xña'a bi', cha' ntsi' cui'i jil'i ycu' Ni. ²⁰Nga'a cha' ca cuayá' ti' ma, cha' ná chañi cha' ngusñi na cha' jil'i ycu' Ndyosi si ná lo'o cua'ni na cha' tso'o cha' xtyucua na jil'i tya'a ñati

na. ²¹Ndi'ya ngua cha' ngua cuayá' ti' ycuí' Ndyosi cha' ngua tso'o cresiya jil'i Abraham, jyo'o cusu' jil'na: na'a Ni cha' ntaja'a nu cusu' ta jil'i sñi' ycuí' ca, nu Isaac bi', cha' caca yu sca msta. ²²Ntsu'u sca cña nu ngua'ni Abraham lacua. Xqui'ya bi' ngua cuayá' ti' ycuí' Ndyosi cha' cua ngusñi Abraham cha' nu nchcui' Ni lo'o; jlya tsa ti' nu cusu' cha' bi', bi' cha' ntaja'a yu ngua'ni yu cña bi'. ²³Bi' laca cha' nu nscua lo quityi cusu' ndi'ya: “Ngusñi Abraham cha' jil'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ntucúa Ni cha' jil'i Abraham cha' caca yu sca ñati nu lubii tsa cresiya jil'i”. Tya'a tso'o ycuí' Ndyosi ngua Abraham li', nacui quityi.

²⁴Jua'a ca cuayá' ti' cu'ma lacua, cha' ntaja'a ycuí' Ndyosi tucúa Ni cha' jil'i ñati lo'o ndyu'ni ngu' cha' tso'o, si' xqui'ya cha' nacui ti ngu' cha' jlya ti' ngu' jil'i Ni. ²⁵La cui' jua'a ntucúa Ni cha' jil'i nu cuna'a calle nu ngua naa Rahab; ntucúa Ni cha' nu nchcui' ma' bi', ñi'ya laca si ngua ma' sca ñati tso'o, xqui'ya cha' tso'o tsa cña nu ngua'ni ma' cuentya jil'i ycuí' Ndyosi. Cua nda ma' su nguti'i ngu' nu ndyaa na'a jil'i quichi tyi ma' cuaana ti; li' ngulu'u ma' chaca tyucui jil'i ngu' su tyaa tso'o ti ngu' bi', cha' xna ngu' jil'i ngu' xña'a li'. ²⁶Lo'o jua'a nu na ni, si ñacui na cha' cua ngusñi na cha' jil'i ycuí' Ndyosi, pana ná ndu'ni na cha' tso'o nu xtyucua jil'i tya'a ñati na, li' laca na ñi'ya laca ñati nu ndyaa cresiya jil'i cha' cua ngujuii ngu'.

Cua'a na xi jil'i cha' nu chcui' na

3 Cu'ma tya'a ngusñi na cha' jil'i Cristo, ná tso'o si tyuu tsa

tya'a ma culu'u ma jil'i tya'a ñati ma; cuayá' xti ti na caca na mstru nu culu'u cha' jil'i ycuí' Ndyosi jil'i ngu' tya'a na. Cua jlo ti' ma cha' lye tsa ndi'i loo ngu' ña'a ngu' jil'na, bi' cha' yala tsa chcui' ngu' jil'na si xñi na cña cha' culu'u na jil'i ngu' tya'a na. ²Chañi laca cha' ntsu'u quiya' laca na ndyu'u tsa tu'ba na lo'o nchcui' na lo'o tya'a ñati na; ná ntsu'u ni sca ñati nu bilya tyu'u tsa tu'ba tsiya' ti, nu lo'o nchcui' ngu' lo'o tya'a ñati ngu'. Si ntsu'u ñati nu nchca jil'i cua'a jil'i cha' nu nchcui' ycuí' ca ngu', ñati nu tyucui tyiquee tsiya' ti laca ngu' bi'. Ná tyiquee' taca cua'a ngu' bi' jil'i ña'a tsaca ngu', si jua'a; pana tucui tsa laca cha' cua'a na jil'i ycuí' ca na, cha' ná chcui' na cha' cuxi. ³Ndi'ya ndu'ni na lo'o sca cuayu: nsta na chcu'a tyu tu'ba ni', cha' li' taca culo na cña jil'i ni', cha' tsa ni' lo'o na macala su nti' na cha' tsa na. ⁴Xa' ña'a ndu'ni ngu' lo'o nclya' ngu' sca yaca ni'i: nu ñati nu laca loo jil'i yaca ni'i ni, lo'o cala' ngu' sca ya' piti nu ntucua nde siyu' yaca ni'i bi', taca jil'i ngu' tsalo'o ngu' jil'i macala su nti' ngu' cha' tsa ngu' lo'o. Masi tonu tsa yaca ni'i bi', masi lye tsa ndyaca cui'i nu ndyalo'o jil'i, taca jil'i ngu' tsalo'o ngu' jil'i macala su nti' ngu' tsa ngu'. ⁵La cui' jua'a laca lo'o sca cha' nu nchcui' na; masi xca ti cha' laca bi' nti' na, pana quiña'a tsa cha' tlyu nchcui' na ntsu'u quiya'. Tucui tsa laca cha' cua'a na jil'i tu'ba na, cha' ná chcui' na cha' cuxi jua'a. Lo'o jua'a quiña'a tsa cha' cuxi taca cua'ni sca cha' nu chcui' na; ñi'ya laca cha' xti ti quii' nti' cha' chca'a quii' jil'i quixi'

tonu, quiña'a tsa su tyaquī quixi' li'. ⁶Ñi'ya laca sca quii', jua'a laca sca cha' nu chcuī' na; xqui'ya bi' taca xana chaca chalyuu nu cuxi tsa ji'na, nu lo'o cua ndyatī nu cha' cuxi bi' ndyaa nde ne' cresiya ji'na. Xana cañi cha' cuxi bi' tyucui ña'a na li'. Xqui'ya sca cha' nu chcuī' ti na, ndyaca'a quii' li'; lo'o nu quii' bi' ni, nde ca bilyaa tsiya' ti ndyu'u bi' lijya cañi lcaa su ndi'i na. ⁷Taca ji'i ñati chalyuu cua'ni masu ji'i lcaa lo na'ni tyaala, masi na'ni nu ndya'a quiya' ti, masi na'ni nu ndyacuī cua, masi na'ni nu sube' ne' ni' lo yuu, masi na'ni nu ntsu'u lo tyujo'o; na cua ndyu'ni masu ñati ji'i lcaa lo na'ni bi'. ⁸Pana cha' nu nchcuī' na ni, ná caja ñi'ya nu cua'ni masu na ji'i, cha' nga'aa chcuī' na cha' cuxi lo'o ñati. Cuxi tsa laca tu'ba na, ná nchca ji'na cua'a na ji'i ycuī' ca na. Ñi'ya laca hitya tyaala nu ntsu'u tu'ba cuaña tyaala, jua'a nti' tu'ba na, cha' ntsu'u tsa cha' cuxi nu nchcuī' na. ⁹Tucua lo cha' nchcuī' na, cha' ndyu'ni tlyu na ji'i ycuī' nu Xu'na na, la cui' Ndyosi Sti na; lo'o jua'a nsta na qui'ya ji'i tya'a ñati na, masi ngüiñá ycuī' Ndyosi ji'i lcaa ñati chalyuu na cha' laca na ñi'ya ña'a ycuī' Ni. ¹⁰La cui' tyuu tu'ba na ndyu'u lcaa cha' nu nchcuī' na, masi cha' tso'o nu nchcuī' na lo'o ycuī' Ndyosi, masi cha' cuxi nu nchcuī' na lo'o tya'a ñati na. Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo, ná tso'o cha' ndyaca jua'a. ¹¹Si'i sca ti tyuu pilya ntyucua hitya tso'o stu'ba ti lo'o ntyucua hitya cñi'. ¹²Jua'a lo'o yaca si'yu ni; ná taca tyu'u ntsati ji'i yaca quixuu, ni ná taca tyu'u quixuu ji'i yaca ja'ba,

cha' ná ca quixa' cha'. Ná caja hitya nu tso'o co'o na ca su ntyucua hitya cñi'.

Nu lo'o chañi cha' tso'o tsa nchca cuayá' ti' na scaa cha'

¹³Nu lo'o nti' ma cha' tso'o tsa nchca ji'i ma nchcuī' ma, cha' tso'o tsa nduna ma scaa cha' nu nda ñati lo'o ma, li' xcui' cha' tso'o ti cua'ni ma laja lo'o ndi'i ma chalyuu, cha' taca cui'ya xa' la ñati cuentya ji'i ma cha' ñati tso'o laca ma. Ná quiña'a cha' tyu'u tyiquee ma ña'a ma ji'i ngu', pana tso'o ti chcuī' ma lo'o ngu'. ¹⁴Ná taca ña'a ngu' cha' ñati tso'o laca ma si liye' ti' ma, si chiya'a tsa ntsu'u tyiquee ma ña'a ma ji'i ñati, si xcui' cña ji'i ycuī' ca ma ntsu'u tyiquee ma; na ñiilo'o ma ji'i tya'a ma si jua'a ndu'ni ma, hasta ndacu' ma cha' liñi nu cua nda ycuī' Ndyosi lijya chalyuu. ¹⁵Si'i nde su ntucua ycuī' Ndyosi ndyu'u cha' cuxi nu nchcuī' ma, sca cha' cuxi nu ntsu'u chalyuu laca bi'; sca cha' nu cua nda ycuī' nu xña'a laca cha' nu nchcuī' ma bi'. ¹⁶Si liye' ti' na ji'i tya'a na, si xcui' cña ji'i ycuī' ca na ntsu'u tyiquee na, ná caca stu'ba cha' ji'na lo'o tya'a na li'; lcaa lo cha' cuxi caca cua'ni na li'. ¹⁷Pana lcaa cha' nu nda ycuī' Ndyosi cha' chcuī' na lo'o ñati, xcui' cha' tso'o laca bi'; ná nguxa' cha' tso'o bi' lo'o cha' cuxi, ná ntsu'u cha' xu'u tya'a na lo'o tya'a ñati na. Cha' tso'o ti laca nu nda Ni cha' chcuī' na lo'o ñati, cha' xcui' na tso'o ti cua'ni na lo'o ñati li'. Lo'o jua'a ndu'ni cha' bi', cha' cua'ni tya'na ti' na ji'i ñati, ña'a cuayá' nu cua'ni na cha' tso'o cha' xtyucua na ji'i ngu'; ndu'ni cha'

sca ti cha' liñi chcuil' na lo'o ñati, si'i cha' cuiñi chcuil' na lo'o ngu'. ¹⁸Tso'o tsa ndyu'ni ñati nu ná ncl yana cha' cusu'u lo'o tya'a ñati, ñati nu tso'o tsa ntsu'u tyiquee nchcuil' lo'o tya'a ñati. Tiya' la li' tyu'u tucua quiña'a la cha' tso'o nu cua nti' ycuil' Ndyosi cha' caca nde chalyuu, xquiy'a cha' ncl yacua tso'o ti' ngu' bi'.

**Ná cua'ni tya'a na lo'o ñati
cuxi nu ntsu'u chalyuu**

4 ¿Ni cha' laca lye tsa nxu'u tya'a ma? ¿Ni cha' laca lya' tsa ti' ma jil'i tya'a ñati ma? ¿Ha si'i na ndacui tsa ti' ma jil'i scaa na nu ntsu'u jil'i tya'a ñati ma? Ná nchca jil'i ma cha' ti ti' tyi'i tyiquee ma lo'o tya'a ma xquiy'a lcaa lo cha' cuxi nu ndiya tsa ti' ma jil'i. ²Si ntsu'u sca cha' nu tij'i tsa ti' ma jil'i, lo'o ná ntsu'u chacuayá' cha' caja cha' bi' jil'i ma, li' nti' ma cujuui ma jil'i ñati, cha' jua'a taca caja cha' bi' jil'i ma, nti' ma. La cui' jua'a si ndacui tsa ti' ma jil'i sca na nu ná nchca caja jil'i ma, li' nchcuil' ma cha' ti' jil'i nu ca jil'i na bi', nxu'u tya'a ma lo'o ngu' bi' li'. Pana ná ndyiji na nu nti' ma caja jil'i ma, xquiy'a cha' ná ndijña ma cha' bi' jil'i ycuil' Ndyosi su clyo; ³masi ndijña ma sca cha' jil'i ycuil' Ndyosi, pana cuxi tsa tyiquee ma, bi' cha' ná ndyiji cha' bi' jil'i ma li'. Tsa nde ti cha' ntsu'u tyiquee ma: cua nti' ma cha' caja jil'i ma cua ña'a ca cha' nu tyaala' tyiquee ycuil' ca ma, pana ná tso'o cha' ndyu'ni ma jua'a; ⁴cua nguxtyanu ma jil'i ycuil' Ndyosi, cua ntsu'u cha' jil'i ma lo'o sca cha' nu cuxi tsa, si jua'a ndyu'ni ma. ¿Ha ná nchca cuayá' ti' ma cha' tya'a cusu'u ycuil' Ndyosi laca na, si

xcuil' cha' jil'i ycuil' ca ti na ntsu'u tyiquee na? Na nxu'u tya'a na lo'o ycuil' Ndyosi, si cua'ni tya'a na lo'o nu cuxi nu ntsu'u nde chalyuu. ⁵Ndi'ya nscua cha' lo quityi jil'i ycuil' Ndyosi, lo'o jua'a si'i cha' laja ti nda Ni: “Nu Xtyi'i ycuil' Ndyosi nu nda Ni cha' tyanu ne' cresiya jil'na, ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni jil'na; pana yala tsa caca chi ti' Ni jil'na, si lo'o ntsu'u sca cha' cuxi loo”. Jua'a nacui quityi. ⁶Tlyu la tsiya' ti cha' tso'o nu ndu'ni ycuil' Ndyosi lo'o na, cha' xtyucua Ni jil'na. Ndi'ya nscua chaca cha' lo quityi jil'i ycuil' Ndyosi: “Ná sca na ta ycuil' Ni jil'i ñati nu xcuil' tyijiloo jil'i tya'a ñati ngu', nti' ngu'; pana quiña'a tsa cha' tso'o ndu'ni Ni lo'o ñati nu tso'o ti ndil'i chalyuu, nu ná ndyu'ni tyucuaa ti' lo'o xa' ñati”, nacui quityi bi'. ⁷Taquiya' ma cha' jil'i ycuil' Ndyosi lacua. Xu'u tya'a ma lo'o nu xña'a, lo'o li' xna nu cuxi bi', tyu'u clya bi' su ndil'i ma li'. ⁸Tso'o tsa xñi ma cha' jil'i ycuil' Ndyosi, lo'o li' tucua Ni cha' jil'i ma. Si ntsu'u tsa qui'ya jil'i ma, nga'a cha' xtyanu ma leaa cha' cuxi nu ntsu'u cha' jil'i ma lo'o; jua'a cua'ni tye ma jil'i leaa cha' cuiñi nu ntsu'u ne' cresiya jil'i ma. ⁹Ntsu'u cha' ca xñi'i ti' ma xquiy'a nu quiña'a tsa cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya jil'i ma, bi' cha' ndu'ni cha' xi'ya ma, ndu'ni cha' cunaa ma xquiy'a cha' cuxi bi'. Xi'ya ca ma juani, masi nxtyí tsa ma nquicha'; ca xñi'i tsa ti' ma juani, masi chaa tsa ti' ma nquicha'. ¹⁰Cua'ni ma cha' ca tyuju'u ti' ma nde loo ycuil' Ndyosi jil'i qui'ya nu ntsu'u jil'i ma, lo'o li' ta Ni sca se'i tso'o la su tyi'i ma ca su ntucua ycuil' Ni.

Ná chcuí' na cha' tí' jí' ngu' tya'a na

¹¹ Cu'ma tya'a ngusñi ma cha' jí' Cristo, ná chcuí' ma jí' ngu' tya'a ma. Si chcuí' cuxi na jí' ngu' tya'a na ni, si sta na qui'ya jí' ngu' bi', laca cha' nchcuí' cuxi na jí' lcaa cha' nu nda ycuí' Ndyosi Sti na lo'o ñati tya clyo la; na ndacu' na jí' cha' bi'. Jua'a ndyu'u cha' si chcuí' na cha' tí' jí' ngu' tya'a na. Si ná ndaquiya' na jí' lcaa cha' nu cua nda ycuí' Ndyosi lo'o na, si chcuí' cuxi na jí' cha' bi', na ndacu' na jí' cha' nu cua nda Ni lo'o na; jua'a ndyu'u cha' li'. ¹² Lo'o ycuí' Ndyosi ni, sca ti ycuí' Ni laca nu cua nda cha' bi' lo'o ñati tya clyo; sca ti ycuí' Ni cua'ni cuayá' Ni jí' lcaa ñati cuentya jí' cha' bi' nde loo la; sca ti ycuí' Ni taca jí' Ni cua'ni lyaá Ni jí' ñati, nu lo'o cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u jí' ngu'; jua'a ycuí' Ndyosi laca nu taca cua'ni tye Ni jí' ñati tsiya' ti, nu lo'o nti' ti Ni. Ná stu'ba laca ma lo'o ycuí' Ndyosi, bi' cha' ná ntsu'u chacuayá' jí' ma cha' cua'ni cuayá' ma jí' tya'a ñati ma.

Ná chcuí' na quiña'a tsa cha' tonu lo'o tya'a ñati na

¹³ Nga'a cha' chcuí' na' sca cha' lo'o cu'ma, cha' ntsu'u cu'ma nu nchcuí' ma ndi'ya: “La quee, ca bcha la tsaa ya ca quichi tyijyu' bi'”, nacui ma. “Ca bi' tyanu ya tyucui sca yija, cha' quiña'a tsa ngana cua'ni ya ca bi'”, nacui ma. ¹⁴ Pana ná sca cha' jlo ti' ma tsiya' ti ñi'ya ña'a chalyuu nu caja jí' ma quee bcha la. Chalyuu su ndi' na juani, ñi'ya laca sca cuichi coo, jua'a laca bi'; tsiya' ca ndyu'u tucua

cuichi coo, lo'o jua'a yala ti ncliji yu'u bi'. ¹⁵ Tso'o la si ndi'ya ti cha' ta ma lo'o ñati: “Nde ti tyi' ya”, ñacui ma, “nde cña cua'ni ya; masi cña bi' cua'ni ya, sca ti si ta ycuí' Ndyosi chacuayá' cua'ni ya jua'a”, ñacui ma. ¹⁶ Pana si' jua'a nchcuí' ma juani, cha' tyixi tsa ndyu'ni ma lo'o tya'a ñati ma; lye tsa nchcuí' tyucuaa ti' ma lo'o ngu' tya'a ma. Lcaa quiya' lo'o nchcuí' ma jua'a, cha' cuxi laca bi'. ¹⁷ Lo'o li' ntsu'u qui'ya jí' ma, cha' ná ntaja'a ma cua'ni ma sca cña tso'o nu ngulo ycuí' Ni jí' ma cha' cua'ni ma.

Sca cha' nu nchcuí' yu lo'o ngu' culiya'

5 Juani ni, cua'a jyaca ma xi 'na laja lo'o ta na' sca cha' lo'o cu'ma, nu laca ma ngu' culiya'. Tso'o la si xi'ya ma juani, cunaa ma li' xqui'ya cha' tí' nu cua lijya cha' tyacua jí' ma, ² cha' cua nguliji yu'u cha' culiya' jí' ma jua'a ti. Cua ngunu'u lyiji lcaa late' tso'o jí' ma, cha' cua ndyacu cuixu' jí'. ³ Lo'o jua'a cua ntyucua cuayaa' chu' lcaa chcu'a oro jí' ma, lcaa chcu'a plata jí' ma. Nu lo'o ña'a ngu' ñi'ya ndyaca jí' yu'ba bi' jí' ma, li' ca cuayá' ti' ngu' cha' ñi'ya lo'o ngunu'u chcu'a oro chcu'a plata nu ntsu'u jí' ma, jua'a cua ndye cha' jí' lcaa ma; ñi'ya laca si ndyaqui lyiji ma lo' quui', cua ndye cha' jí' ma li'. Quiña'a tsa cha' tso'o cua nguxco'o ma nquicha', cha' cua'nijo'o jí' ma nde chalyuu, pana cua ngulala ti tye lcaa cha' nde lo yuu chalyuu. ⁴ Lo'o jua'a ná nda ma xcaya' msu nu ndyaa ne' xña jí' ma, bi' cha' juani cua'a jyaca ma

xi ji'i cha' nu nxlyú msu bi' hichu' mā; ca su ntucua ycu'i' Ndyosi nu laca Xu'na lcaa chalyuu, ca bi' ndañi nchcui' nu ngu' nu ngua'ni clacua ji'i mā. ⁵Xcui' tso'o tsa laca su ndi'i mā chalyuu; pana bata chcu' laca cu'mā, cha' xcui' ncl yana mā lcaa ña'a cha' tso'o nu caca tyaala' tyiquee mā. Lo'o nu juani cua ngulala ti tyalaa tsā cha' cajaa mā, cha' li' cua'ni cuayá' ycu'i' Ni ji'i mā. ⁶Laja lo'o tya ndi'i mā nde chalyuu nsta mā qui'ya ji'i ngu' ti'i nu ná ntsu'u cha' cuxi nu ngua'ni bi'; ndyujui mā ji'i ngu' bi', masi ná nchca ji'i ngu' bi' cua'ni lyaá ngu' ji'i ycu'i' ca ngu'.

Talo na tyiquee' cha' xacui' ycu'i' Ni sca cha' ji'na nu ngüijña na ji'i

⁷Cu'mā tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús, talo mā tyiquee' cha' ntajatya mā ji'i ycu'i' nu Xu'na na, ni jacua' caā Ni chaca quiya' nde chalyuu. Ñatī nu cua ndyataa xtya ji'i ni, ndalo tsa tyiquee ngu' ntajatya ngu' ni jacua' tyu'u si'yu nu ndulo tsa cha' caja ji'i ngu'; ndū ti' ngu' bi' cha' ca'ya tyo, masi tyo nu ca'ya yala la, masi tyo nu ca'ya tiya' la. ⁸Lo'o jua'a cu'mā ni, nga'a cha' talo mā tyiquee'; cua'ni nguula ti' tyiquee mā, cha' ná tya'achū' mā ji'i ycu'i' Ndyosi, cha' cua ngulala ti caā ycu'i' nu Xu'na na chaca quiya' nde chalyuu. ⁹Cu'mā tya'a ngusñi na cha' ji'i ycu'i' Ni, ná chcu'i' mā cha' ti'f ji'i ngu' tya'a mā, cha' ná sta Ni qui'ya ji'i mā li'. Cua ngulala ti tyalaa ycu'i' nu Bese nu laca loo ca su ndi'i na. ¹⁰Cu'mā ngu' tya'a na, tyi'u ti' mā ñi'ya ngua ji'i jyo'o cusu' ji'i mā nu ngua tu'ba ji'i ycu'i'

Ndyosi cua sa'ni la; tyiquee' tsa ndalo ñatī bi', masi lye tsa nchcube' ycu'i' ngu'. ¹¹Nacui' na cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee jyo'o bi', cha' cua ndalo tsa tyiquee ngu' lo'o nguxcube' ñatī ji'i ngu' tyempo bi'. Cua ndyuna mā ñi'ya ngua cha' tyiquee' tsa ndalo jyo'o Job, nu lo'o quiña'a tsa cha' cuxi ngua ji'i yu. Lo'o li' su cua ndye cha', xa' ndya Ni lcaa cha' tso'o ji'i yu chaca quiya'. La cui' jua'a, xcui' na tya'na ti' Ni ji'na, xcui' tso'o ntsu'u tyiquee Ni ña'a Ni ji'na.

¹²Nde laca sca cña nu ná nga'a cha' cua'ni na tsiya' ti, cu'mā tya'a ngusñi na cha' ji'i ycu'i' Ndyosi: Ná cua'ni mā jura laja ti lo'o xtañi ycu'i' Ni lo'o cua quiñi ti sca cha' ji'i mā lo'o xa' ñatī; ná ñacui' mā: “Chacuayá' ji'i ycu'i' Ndyosi nu ntucua nde cua”, ni ná ñacui' mā: “Chacuayá' ji'i ndyosi nde lo yuu”. Ná culotu mā ni sca xtañi Ni tsiya' ti, cha' caja ñi'ya nu tyanu tachaa cha' ji'i mā lo'o ñatī. Tsa bi' ti cha' ñacui' mā ji'i ñatī: “Cua'ni na”, ñacui' mā, si taca cua'ni mā ji'i; lo'o jua'a “Ná cua'ni na”, ñacui' mā, si ná nchca cua'ni mā ji'i. Ná caja ñi'ya sta Ni qui'ya ji'i mā li'.

¹³Nu lo'o lye tsa nchcube' scaa mā, xqui'ya cha' ngusñi mā cha' ji'i Jesús, tso'o si chcu'i' mā lo'o ycu'i' Ndyosi la cui' hora bi'. Lo'o jua'a si ntsu'u scaa mā nu chaa tsa ti' mā, tso'o tsa si cula tu'ba mā sca jii ji'i ycu'i' Ndyosi li'. ¹⁴Lo'o ntsiya sca ngu' tya'a mā nu quicha, li' tso'o cuane mā ji'i ngu' cusu' tya'a ngusñi mā cha' ji'i ycu'i' Ni, cha' caā ngu' cua'ni ngu' jo'o ji'i nu quicha bi'. Lo'o li' jña ngu' bi' cha' clyu

ti' jil'i ycu'i' Ndyosi, cha' cua'ni Ni cha' tyaca tso'o nu quicha bi'; cuati salú ngu' setye nu ntsu'u taná lo hichu' yu quicha bi' chacuayá' jil'i ycu'i' nu Xu'na na. ¹⁵Tyaca tso'o nu ñati quicha bi' li', xqui'ya cha' jlya ti' mā cha' nu cua nchcui' mā lo'o ycu'i' Ndyosi; tya ta Ni chalyuu jil'i nu quicha bi' chaca quiya', lo'o jua'a cui'ya Ni cha' clyu ti' jil'i yu jil'i qui'ya nu ntsu'u jil'i yu. ¹⁶Bi' cha' lacua, ñii mā jil'i ngu' tya'a mā si ntsu'u qui'ya jil'i mā, cuati jña mā cha' clyu ti' jil'i ngu' tya'a mā lo'o ycu'i' Ndyosi, cha' ca tso'o tyucui' ña'a mā chaca quiya'. Quiña'a tsa cña caca jil'i sca ñati nu lubii cresiya jil'i cuentya jil'i ycu'i' Ndyosi, nu lo'o jña yu sca cha' jil'i Ni. ¹⁷Ñati chalyuu ti ngua jyo'o Elías; ñi'ya laca na ñati chalyuu, la cui' jua'a ngua yu ñati. Pana ngua sca quiya' nu tya'na tsa nchcui' yu lo'o ycu'i'

Ndyosi cha' ná ca'ya tyo chalyuu bi'; lo'o li' chu' sna yija cla'be ná ngua'ya tyo tsiya' ti. ¹⁸Ña'a cuayá' nu nchcui' yu lo'o Ni chaca quiya', li' xa' ngua'ya tyo tso'o ti; lo'o li' ngua tso'o lcaa na cuiñii jil'i ngu'.

¹⁹Cu'mā tya'a ngusñi na cha' jil'i Jesús, nu lo'o ntsu'u sca ngu' tya'a mā nu cua tya'achu' ti jil'i cha' tso'o jil'i Jesús bi', tso'o tsa caca cha' si caca jil'i scaa mā chcui' tso'o mā lo'o yu, cha' xñi yu cha' jil'i ycu'i' Ndyosi chaca quiya'. ²⁰Si ntsu'u cu'mā nu caca jil'i mā cua'a mā jil'i tya'a ñati mā cha' ná cua'ni ngu' cha' cuxi, cha' culu'u mā cha' jil'i ycu'i' Ndyosi jil'i ngu' bi' chaca quiya', tso'o tsa cña cua'ni mā li'; taca cua'ni lyaá mā jil'i ngu' bi' li', cha' ná chcuna' chalyuu jil'i ngu'. Lo'o jua'a caja ñi'ya nu cui'ya ycu'i' Ndyosi cha' clyu ti' jil'i ngu' jil'i lcaa qui'ya nu ntsu'u jil'i ngu' bi'.